

ДОКУМЕНТОЗНАВСТВО

УДК 303.643.3:651.9

Г.В. Гордієнко

ІКОНІЧНИЙ ІМПЕРАТИВ ДОКУМЕНТУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЇ: ТВОРЕННЯ ЧЕРЕЗ ПОДІБНІСТЬ ЗНАКОВИХ ДІЙ

У статті здійснено погляд на текст службового управлінського документа з позицій семіотики, проаналізовано специфіку невербальних засобів текстотворення, інтеграції вербальних і невербальних компонентів у комунікативно-прагматичній нормі.

Ключові слова: *креолізований текст службового управлінського документа, паралінгвістичні засоби, комунікативно-прагматична норма.*

G. V. Gordienko

ICONIC IMPERATION DOCUMENTATION INFORMATION MANAGEMENT: CREATING A LANDMARK BECAUSE OF THE SIMILARITY ACTION

The article is to look into the official administrative documents from the standpoint of semiotics, analysis of the specific non-verbal tekstotvorennya, integration of verbal and nonverbal components of communicative-pragmatic norm.

Keywords: *kreolizovanyy into official administrative documents, paralinguistic means, communicative and pragmatic norm.*

Знакові концепції природної мови, які сягають своїм джерелом античних часів Аристотеля, Платона, ознаменовані іменами вчених Ч. Пірса, Ч. Моріса, Ф. де Соссюра, Г. Фреге, В. Дреслера, Р. Якобсона, й донині приваблюють інтереси науковців.

Погляд на службовий управлінський документ як своєрідний оптичний образ його внутрішньої та зовнішньої організації, зафіксований у пам'яті комунікантів системи управління, дає змогу масштабної візії їхнього творення через подібність знакових дій, уніфікованих і стандартизованих на різних рівнях, побудови документа за схемою розташованості меж та зон реквізитів та ін.

Науковий доробок рясніє розмаїттям суджень, уявлень та оцінок, зокрема мовно-

комунікативних процесів (В.А. Виноградов, М.Я. Димарський, Ю.М. Лотман, Т.В. Радзівська, І.Ю. Моїсєєва), когнітивно-психологічних феноменів людської свідомості та мовлення (К.Я. Сигал, О.Є. Анісімова, М.Б. Ворошилова, Н.І. Серкова), документозавчих та документно-лінгвістичних (Б.С. Ілізаров, С.Г. Кулешов, Г.М. Швецова-Водка, І.М. Ломачинська) та ін.

Вихідним для нашого дослідження є сформований у 90-х рр. ХХ ст. американським ученим Т. Гівомом принцип іконічності, так званий «іконічний імператив», зведений до констатації мінімальних ментальних зусиль, які затрачаються для зберігання, обробки та передавання кодованого досвіду (за інших рівних умов) та іконічний семіоз Ч.С. Пірса з його компонентами: *код* (= тіло знака, означен-

не), *досвід* (= кодоване, означуване), *інтерпретанта* (= ізоморфне відношення між кодом та кодованим) та *інтерпретатор як активний учасник, продуцент інформаційної системи*.

Предметом нашого розгляду обрано знакові системи власне мовної складової та позамовних чинників службових управлінських документів. *Об'єктом дослідження* слугують документнознавчо-лінгвістичні процеси документування управлінської інформації. Виходячи з конкретно практичної точки зору, поставлена *мета* – визначення знакового паралінгвістичного компонента в текстотворенні службових управлінських документів – передбачає розв'язання *завдань*: здійснити теоретичні узагальнення знакової природи тексту службового управлінського документа, показати текстуальну природу об'єкта наукового зацікавлення, встановити номенклатурний і функційний спектр паралінгвістичних засобів текстотворення та потребу їхньої відповідності комунікативно-прагматичній нормі.

З урахуванням глибини термінологічного аналізу текстової категорії, побіжно окреслимо лише найважливіші з них. У семіотичних дослідженнях смисловим концентром терміноелемента «текст» є «знак», «суперзнак», «складний мовний знак» чи то «макрознак», як от: «деякий макро- або суперзнак, який уміщує в собі всі інші сутності (фонему, морфему, синтагму і т. ін.) як складники знака (або, ймовірно, мікро- чи то субзнаки)» [14, 79]. Основною ознакою такого погляду на текст є наявність інформації в семантично організованій послідовності знаків. Смісловизначальним є те, що цим терміном позначають знакові утворення вербального та невербального походження, зокрема твори мистецтва, музичні твори, німе кіно, одне слово: культура в цілому представляє собою текст у його знаковому вияві. Знакова характеристика документа як «мовної графічної інформації та частково немовної – адитивної (запис музики, шумів тощо) та зображувальної представлено С.Г. Кулешовим [8, 143], що загалом відповідає широкому та вузькому розумінню терміноелемента *документ*. Документознавче наукове знання, оперуючи знаковими теоріями, репрезентує документ як «інформацію, виражену в знаковій текстовій формі, яка

відображає мислення людини», текст, відповідно, – як «певну систему знаків (знаки писемності, образотворчі, звукові)» Б.С. Ілізаровим [16, 39].

В основу нашого дослідження покладено переконання в тому, що прагматична реалізація службового управлінського документа уможливується за умови триединого його розгляду – семантичного, синтактичного, прагматичного. Інтеграція в тексті трьох підсистем лінгвістики:

– синтактики – досліджує принципи побудови тексту на основі правил співвіднесеності знаків, абстрагуючись від їхніх індивідуальних властивостей, покладених в основу формалізованого опису знаками природної мови;

– семантики, глибинної включно, охоплює знаннєву репрезентацію та використання смислу, акумулюючи на рівні тексту документа його змістові характеристики;

– прагматики – з її теорією використання та функціонування мовних знаків у мовній комунікації, вибором комунікативних засобів з урахуванням функціональних особливостей партнерів у мовленнєвій комунікації та ін., – дає розуміння того, що «соціальна комунікація, а отже, й документно-комунікаційна система управління, безпосередньо пов'язана з прагматичним аспектом семіотики» [11, 88]. Очевидно, що така прагмалінгвістична характеристика на рівні текстового типу і на рівні конкретного корпусу текстів системи управління, дослідження змістової та формальної організації текстів в аспекті реалізації їхнього функціонально-прагматичного потенціалу, долучена до сучасної семантичної теорії лінгвістики, є пріоритетним теоретико-методологічним підходом аналізу текстових комунікацій системи управління.

Зауважимо на глибокій дискусійності знакової природи тексту, яка в ініціації М.Я. Димарського означувана як «спокуса семіотикою» [6, 29]. Головним доказом знаковості мови, але незнаковості тексту в авторській інтерпретації, є феноменологія, потенційна безмежність і необліковуваність текстового поля, неоднозначність його сприйняття тощо. Попри цю наукову пересторогу, пристанемо на думку, що тексти службових управлінських документів, хоч і специфікуються «концептуалізованістю інформації, оприсутненістю

параметрів комунікативного акту (час, місце, відправник)» [6, 30], але фігурують у соціокомунікативному просторі як репрезентативно малі типові інформативні комунікативні форми, які тяжіють до обліковуваності, системності, унормованості на різних рівнях управління. А текстотворення службових документів, як нам видається, найвиразніше з-поміж інших функціонально-текстових типів детермінується «його таксономічною приналежністю, тими стандартними комунікативними умовами, в яких утворюється текст певного класу і які становлять об'єктивну даність для суб'єкта текстотворення» [13, 15]. Отже, базовим для нас є прийнятне в наукових колах судження В.А. Виноградова «система (код) мови орієнтується на символічність, а текст – на іконічність» [119]». Аргументативним для такої констатації є визнання різного ступеня іконічності, актуалізованої наукових колах (В. Дреслер, Р. Якобсон, К.Я. Сигал) аж так, що стала слугувати означеністю «хорошого лінгвістичного смаку» [15, 100].

Розуміючи, що «знакова природа *тексту як цілісності лежить над одиницями і характеристиками рівнів мови* [12], уможливуємо розгляд тексту-результату як полікодового макрознака (текст, заголовок до тексту, відмітка про наявність додатків до тексту – знаки; інші мовні одиниці – мікрознаки, чи то субзнаки). Погодившись із тим, що «мова здатна надати речам знакову функцію, непридатну їм по суті, а невербальним компонентам – лише додаткові значення» [5], проаналізуємо комбінаторну варіативність невербальних складників текстів службових управлінських документів.

За С.П. Кушнерук, документно-текстова інформаційна система управління постає як «поєднання словесних (*вербальних*) засобів із графічними та символічними невербальними компонентами» [9]. Більш прихильні до визначення неоднорідності знакової системи, щоправда журналістського, тексту Ю.М. Коняєвою як «інтеграції знакового матеріалу: *вербального, іконічного, індексального*, який сприймається як єдиний організм і лише в сукупності дає цілісне уявлення про феномен» [7, 10]. Якщо врахувати, що вербальна система символічна, то релевантним є розуміння знакової системи службового управлін-

ського документа як інтегративного утворення символічного, іконічного й індексального компонентів. Текст-результат службового управлінського документа як матеріалізована документна інформація, постаючи у всій сукупності обов'язкових реквізитів, тобто інформації документа, бачиться вже як іконічний вербально-невербальний знак. Водночас як «складне текстове утворення, в якому вербальні і невербальні елементи утворюють одне візуальне, структурне, смислове та функціональне ціле, націлене на комплексний вплив на адресата» [5], текст службового управлінського документа може ідентифікуватися як креолізований (О.Є. Анісімова) чи то гетерогенний текст (Ю.М. Коняєва).

Негомогенний, синкретичний [17, 327] дискутований комунікат хоч і має переважність «інформаційного складника» як його «інформаційний варіант» [6, 30], утім, характеризується неможливістю заміни або опущення окремих невербальних елементів із загальної знакової системи, а отже – відзначений найбільш жорсткими комунікативно-прагматичними умовами його творення з-поміж інших видів креолізованих текстів – «газетно-публіцистичних, науково-технічних, текстів-інструкцій, ілюстрованих художніх текстів, текстів реклам, афіш, коміксів, плакатів, листівок» [2, 8].

Невербальні засоби комунікації потрапляють у зону дослідження паралінгвістики – лінгвістичної дисципліни, що вивчає сферу несловесної комунікації. Наділений потужним комунікативним потенціалом, паралінгвістичний рівень займає важливе місце в документно-текстовій комунікації. Зауважимо, що паралінгвістика сприймається нами як сукупність невербальних засобів реалізації документно-текстової комунікації в її широкому розумінні (з охопленням графічних засобів письмової форми комунікації) [11, 90]. Тоді як вузьке трактування передбачає розгляд різних допоміжних звукових і кінетичних засобів спілкування. Вербальна та невербальна комунікативні системи, наділені спільними базовими функціями та відмінними структурними й системними характеристиками словесних і несловесних знаків, функціонують у тісній взаємодії, доповнюють одна одну, іноді – взаємозаступають. А

отже, аналіз змісту загалом вербально вираженого тексту службового управлінського документа потребує неодмінного врахування його невербального супроводу. Специфіка паралінгвістичного поля службових управлінських документів пояснюється структурними та функціональними особливостями, стереотипами, нормативними вимогами сфери побутування.

Сукупність несловесних знаків найширше репрезентовано О.Є. Анісімовою. Якщо врахувати той фактор, що науковцем іконічний та індексальний компоненти віднесено до складу паралінгвістичного текстового поля, то виходимо на усвідомлення того, що документно-текстова інформаційна система службового управлінського документа представляє собою формалізований симбіоз *вербального та паралінгвістичного (іконічного та індексального) компонентів*.

Текст службового організаційно-розпорядчого документа, стандартизований у трьох виявах (анкета, трафарет, таблиця) [1, п. 5.21], семіотично ускладнюється іконічним – візуалізованими графічними зображеннями бланка службового документа з оприсутненими знаково-емблемними елементами (реквізити 01, 02, 03), та зображувально-вербальними компонентами (реквізит 20), власне підпис (складник реквізиту 23 «Підпис»), (реквізит 26), кутовий штамп з оприсутненою постійною інформацією, певною мірою, відмітка про надходження документа (реквізит 31), відмітка про реєстрування (реквізит 32).

«Паралінгвістично активні», як то зауважено О.Є. Анісімовою [2, 9], тексти службових управлінських документів характеризуються широким спектром паралінгвістичних засобів, покликаних супроводжувати писемне текстове мовлення системи управління. Паралінгвістична графіка службового управлінського документа специфікується графічною сегментацією реквізитів документа та тексту – його основного складника, дотриманням правил моделювання за формуляром-зразком, схем розташованості меж і зон реквізитів, схем окремих текстотипів, форматів та характеристик паперу, шрифтового оформлення, розміру кегля, інтервальності, відступів від межі лівого поля, граф, схем тощо. Формуляр-зразок являє собою графічну схему візуального обліку документа з оприсутненими

формалізованими характеристиками розмірів полів, максимальної довжини реквізитів, складових реквізитів, способів моделювання (з кутовою/поздовжньою, прапоровою/центрованою варіацією), з обов'язковою наявністю певних реквізитів (дати, реєстраційного індексу, місця складення або видання тощо).

Жорстко формалізована сукупність паралінгвістичних засобів службових управлінських документів є гетерогенною системою, для якої притаманна неоднорідність складників та багатомірна організація підсистем. Для документно-текстової комунікації нормативною є однозначність невербальних знаків, попри багатосмисловість і різносмисловість. Загалом частина паралінгвістичних засобів не має прямого відношення до змісту тексту, втім, створює оптимальні умови для сприймання (приміром: формати паперу, поля, відтінки та щільність паперу). Відступи від межі лівого поля слугують засобом зорової паузації тексту, програмуючи ритм прочитання документа тощо. Ситуативно обумовлене значення орфографічних засобів ключових слів та шрифтове виокремлення можуть визначатися як паралінгвістичні засоби, які мають лінгвістичну основу та безпосередньо прилягають до вербальних засобів (у класифікації О.Є. Анісімової [2, 7]). Паралінгвістичні засоби з немовною основою взаємодіють із вербальними засобами опосередковано (просторове виокремлення, інтервальність). Перераховані невербальні засоби можна диференціювати за ознаками комунікативності/некомунікативності. С.П. Кушнерук, наприклад, групує гібридні знакові засоби на основі природності (природні знаки сучасних мов)/штучності: графічні знаки, рисунки, цифрові елементи, символи, ікони, коди; первинності (природні знаки сучасних мов)/вторинності тощо [9].

Окреслюючи семіотичний простір службового управлінського документа як документно-текстового комуніката, можемо констатувати, що досліджуваний об'єкт може розглядатися нами як інформаційна соціальна, техногенна (потребує спеціалізованих комплексів технічних та електронно-технічних засобів для роботи з інформацією) атрибутивна система. Службовий управлінський документ та окремі його складники (наприклад, текст), уніфікова-

на система управлінської документації загалом являють собою цілісну, чітко структуровану, закриту, втім, динамічну, інформаційно-знакову систему. Очевидним є той факт, що документознавчо-лінгвістичні процеси творення службових управлінських документів набувають перебігу з урахуванням єдності (прямої, опосередкованої, доповнювальної) та цілісності вербального та паралінгвістичного компонентів. Узгоджуваність означених компонентів простежується на змістовому (зображення емблеми, нагород, назва організації власника документа тощо), змістово-мовному, змістово-композиційному рівнях.

На основі принципу іконічності Т. Гівона та іконічного семіозу Ч.С. Пірса, когнітивно-комунікативна діяльність документування управлінської інформації узалежнюється від досвіду кодування з мінімальними затратами ментальних зусиль, які потрібні для зберігання, обробки та передавання кодованого досвіду, конкретизується характером іконічного співвідношення коду і кодованого в різних сферах підсистеми. З урахуванням означеного виходимо на усвідомлення того, що розуміння та інтерпретація креалізованих текстів специфікується подвійним декодуванням вербальної та невербальної інформації документа в ході створення комунікатором єдиного загального змісту/смислу креалізованого тексту. Відповідно, забезпечення технологічних процесів документування управлінської інформації від професійних текстотворців потребує спеціальної підготовки, спрямованої на формування комунікативної, мовно-комунікативної та соціокультурної компетенції, опанування навичок текстотворення семіотично ускладнених текстів службових управлінських документів, аналізу, інтерпретації, їхнього синтезу.

Більше того, виявляємо прихильність до запровадження науковцями комунікативно-прагматичної норми як критерію відповідності лінгвістичних і паралінгвістичних компонентів тексту службових документів. О.Є. Анісімовою цей терміноелемент узагальнено широким поняттям сукупності «мовних та немовних правил побудови текстів у певній типовій ситуації з певною інтенцією для досягнення оптимального прагматичного впливу на адресата» [2, 9]. Для Н.С. Болотно-

вої – *комунікативно-прагматичні текстові норми* скеровують ефективно продукування сприймання та інтерпретацію тексту з урахуванням об'єктивної дійсності та функційної спрямованості, орієнтування в ситуації, що забезпечується фоновими знаннями та мотиваційними сферами комунікантів, каналу комунікації, мовленнєвого етикету [3, 305].

Комунікативно-прагматичні норми, особливо змістово-мовного, змістово-композиційного рівнів, попри те, що вони ледь відчутні, утворюють знакові системи допоміжного значення, акумулюють мовленнєві та візуальні стереотипи передавання інформації в типових комунікативних умовах. Уміння інтегрувати лінгвістичні, паралінгвістичні компоненти документування управлінської інформації дозволяє комунікантам безпомилково, не вникаючи в зміст документа, швидко ідентифікувати інформаційні компоненти за паралінгвістичним оформленням. Обов'язковість дотримання комунікативно-прагматичних норм паралінгвістично активних текстів службових управлінських документів регламентована на різних рівнях управління й потребує від професійних текстотворців підвищеної уваги та реалізування мовно-комунікативної компетенції учасників документно-текстової комунікації системи управління. Прихильні до думки О.Є. Анісімової, що для паралінгвістично активних текстів, а отже, й службових управлінських документів, лінгвістичний зріз повинен встановлювати:

- номенклатуру паралінгвістичних засобів у тексті;
- значення паралінгвістичних засобів в організації тексту, текстотипу, текстотворенні;
- механізм взаємодії вербальних та паралінгвістичних засобів у тексті;
- участь паралінгвістичних засобів у реалізації текстових категорій;
- функції паралінгвістичних засобів у тексті/типах текстів;
- декодування вербальної та невербальної інформації та її інтерпретація [2, 6].

На сьогодні синтетичне сприйняття тексту, вміння послуговуватися вербальними та невербальними засобами кодування/декодування інформації з дотримання мовленнєвого етикету, зрештою – ілюструванням естетичного смаку має стати потребою дня, обов'язковою

умовою успішного здійснення сучасної документно-текстової комунікації системи управління. І знання цієї системи, послідовність її застосування має стати щоденною нормою не тільки в створенні службових документів, а й його репрезентації навчальними та навчально-методичними виданнями, в яких документ обрано предметом розгляду.

Утім, навіть позірний аналіз навчальних посібників, не озвучуючи репрезентативність вибірки, засвідчує порушення авторами найважливішого принципу уніфікації – моделювання документів за схемою розташованості меж і зон реквізитів з кутовим та поздовжнім варіантом [1, 12-13], де чітко визначено місце кожного реквізиту, прогнозовані варіанти оформлювання постійних та змінних реквізитів, вимоги до оформлювання документів машинописним способом.

Справжнім невіглаством видається той факт, що в навчальних виданнях досі робиться посилання на ГОСТ 6.38-90, або, принаймні, характеристика 31-го реквізиту, натомість 32-х, чи то порушення атрибутивності документа на кшталт відсутності належного засвідчення або затвердження документа, без яких він не має юридичної сили. Якщо навіть автори й роблять посилання на нормативно-методичні вимоги національних стандартів, то залишаються непослідовними в подальшому представленні загалом лінгвістично однорідної сукупності службових документів.

Типовим є нерозуміння варіативного розміщення постійних і змінних реквізитів (назва організації вищого рівня, назва організації, назва виду документа, дата документа, місце складення та видання, реєстраційний індекс документа, посилання на індекс та дату документа, на який дають відповідь), вимог дотримання максимальної довжини багаторядкових реквізитів.

Порушення вимог [1, п. 7.8], що охоплюють порядок:

- запису ключових слів (великими літерами від межі лівого поля, окремим рядком);
- оформлювання тексту (без відступу, рубликації тексту – з відступом 12,5 мм) тощо.

Послідовно неправильно здійснюється запис поштової адреси, що є порушенням Постанови Кабінету Міністрів України «Про правила

користування послугами поштового зв'язку» та ДСТУ 4163-2003 [1, п. 5.9 та 5.16].

У такий само спосіб неправильно датуються документи в цифровому чи то словесно-цифровому інваріантах [1, п. 5.1].

Майже традиційною є невідповідність стандартизованій вимозі запису розшифровання підпису з ініціалами попереду [1, п. 5.17, 5.23, 5.25, 5.27], натомість пропонується варіант, зафіксований нормативно-інструктивними документами Російської Федерації.

Порушення [1, п. 5.22] спонукає до неоднорідності оформлення додатків, підстав.

Прикро, але цей перелік можна було б продовжувати. Недотримання навчальними виданнями комунікативно-прагматичних норм паралінгвістично активних текстів службових управлінських документів, невміння будувати семіотично ускладнені тексти службових управлінських документів знижує цінність навчального чи навчально-методичного видання, ставить під сумнів його науковість, яка має бути вагомим методологічним принципом, покликаним забезпечити високу якість підготовки спеціалістів відповідно до вимог сьогодення.

Отже, внаслідок дослідження можемо здійснити такі узагальнення:

Текст службового управлінського документа є симбіозом власне мовної складової та позамовних чинників, що тісно пов'язані з мовними засобами вираження та спільно з ними реалізують комунікативне спрямування тексту. Як цілісність дискутований комунікат представляє собою полікодовий вербально-невербальний (іконічний, індексальний) макрознак.

Складне текстове утворення системи управління ідентифіковане нами як жорстко регламентований креолізований текст, семіотично ускладнений комбінацією елементів різних знакових систем. Його сутнісною характеристикою є інтегративність, негомогенність, синкретичність (однакова значущість усіх знакових систем, які беруть участь в оформлюванні тексту, та неможливості заміни або пропуску однієї з них), конгруентність (відповідність, узгодженість) вербального та паралінгвістичного знакового матеріалу.

Частина паравербальних компонентів змістового рівня документно-текстових кому-

нікацій постає як носій релевантної для її перебігу інформації, здатна передавати прагматично значущі смисли. Паравербальна графіка змістово-мовного та змістово-композиційного рівнів слугує допоміжним засобом текстотворення, створює оптимальні умови для сприймання, слугує засобом зорової паузації тексту, програмує ритм прочитання документа.

Поле паралінгвістичних засобів текстотворення паралінгвістично активних службових управлінських документів окреслюється жорсткою сегментацією компонентів, визначених схемою розташованості меж і зон реквізитів, формалізованою довжиною рядка, максимальною довжиною реквізитів, відступами від межі лівого поля, пробілами, регламентованою інтервальністю, шрифтами, кольором, курсивом, розрідженням, регістром, підкреслювальними та відмежовувальними лініями, графічними символами, цифрами, допоміжними знаками (№, %), іконічними засобами (емблема, рисунок, таблиця, схема, креслення та ін.), незвичною пунктуацією, форматами паперу, розмірами полів та інших

засобів, перелік яких може додатково визначатися жанрово-видовою належністю тексту та сферою його побутування. На особливе функціональне призначення в документно-комунікаційній системі управління реалізує індексальний паралінгвістичний компонент, надаючи документові статусу офіційності, нормативності, вагомості. Невербальні компоненти є в комунікації носіями релевантної для її перебігу інформації та здатні передавати прагматично значущі смисли.

Кореляція паравербальних дій у ході текстотворення службових управлінських документів має здійснюватися відповідно до комунікативно-прагматичних норм. Сформовані функціонуванням державної уніфікованої системи управлінської документації в єдності лінгвістичних і паралінгвістичних компонентів, вони, набуваючи статусу іконічно-індексального імперативу, потребують уваги професійних текстотворців, законодавців та управлінців різного рівня, наукового та науково-методичного зосередження.

Використані джерела

1. Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчих документів. Вимоги до оформлювання документів : ДСТУ 4163-2003 – Вид. офіц. – Вперше (зі скасуванням ГОСТ 6.38-90); введ. 2003-09-01. – К. : Держспоживстандарт України, 2004. – 21 с.
2. Анисимова Е.Е. Лингвистика текста и межкультурная коммуникация: на материале креолизованных текстов : учеб. пособие для студ. фак. иностр. яз. вузов / Е.Е. Анисимова. – М. : Издательский центр «Академия», 2003. – 128 с.
3. Болотнова Н.С. Филологический анализ текста : учеб. пос. / Н.С. Болотнова. – [3-е изд., испр. и доп.]. – М. : Флинта, Наука, 2007. – 520 с.
4. Винокур Г.О. Филологические исследования: Лингвистика и поэтика / Г.О. Винокур. – М. : Наука, 1990. – 452 с.
5. Ворошилова М.Б. Креолизованный текст: аспекты изучения [Электрон. ресурс] / М.Б. Ворошилова // Политическая лингвистика. – Вып. 20. – Екатеринбург, 2006. – С. 180-189. – Режим доступа: <http://www.philology.ru/linguistics2/voroshilova-06.htm>. – Заглавие с экрана.
6. Дымарский М.Я. Проблемы текстообразования и художественный текст: на материале русской прозы XIX-XX веков / М.Я. Дымарский. – Изд. 3-е, испр. – М. : КомКнига, 2006. – 296 с.
7. Коняева Ю.М. Текстуальное пространство массовой газеты: процессы интеграции системообразующих факторов : автореферат дис. 10.01.10 / Ю.М. Коняева ; Санкт-Петербургский госуд. ун-т. – Санкт-Петербург, 2010. – 24 с.
8. Кулешов С.Г. Документ как исторический источник: границы понятия с точки зрения информационного подхода / С.Г. Кулешов ; под общ. ред. Н.С. Ларькова // Документ как социокультурный феномен : сборник материалов IV Всероссийской научно-практической конференции с международным участием. – Томск : Томский государственный университет, 2010. – С. 142-145.
9. Кушнерук С.П. Документная лингвистика [Электронный ресурс]: учебное пособие / С. Кушнерук. – Волгоград : Волгоградское научное изд-во, 2007. – 245 с. – Режим доступа: <http://window.edu.ru/resource/638/25638/files/volsu206.pdf>. – Заглавие с экрана.

10. Лотман Ю.М. Память в культурологическом освещении [Электронный ресурс] / Ю. М. Лотман // Семиосфера. – СПб : Искусство_СПб., 2000. – Режим доступа// <http://www.philology.ru/literature1/lotman-92f.htm>. – Заглавие с экрана.

11. Ломачинська І.М. Документально-інформаційні комунікації в системі соціальних комунікацій : навч. пос./ І.М. Ломачинська; за наук. ред. Т.Г. Горбаченко. – Вид. 2-е, уточнене. – К. : Університет «Україна», 2011. – 301 с.

12. Моисеева И.Ю. Синергетическая модель текстообразования : дис. ... докт. филол. наук: 10.02.19 [Электрон. ресурс] / И.Ю. Моисеева ; Государственное образовательное учреждение высшего профессионального образования «Оренбургский государственный университет». – Оренбург, 2007. – Режим доступа: http://www.osu.ru/sites/lab-philology/docs/Moiseeva_diss.pdf. – Заглавие с экрана.

13. Радзієвська Т.В. Деякі проблеми текстової комунікації: до постановки проблеми / Т.В. Радзієвська // Мовознавство. – 1992. – № 2. – С. 14-20.

14. Серкова Н.И. Предпосылки членения текста на сверхфразовом уровне / Н.И. Серкова // Вопросы языкознания. – 1978. – № 3. – С. 75-82.

15. Сигал К.Я. Проблемы иконичности в языке: обзор литературы / К.Я. Сигал // Вопр. языкознания. – 1997. – № 6. – С.100-120.

16. Швецова-Водка Г.М. Співвідношення понять «документ» та «історичне джерело» / Г.М. Швецова-Водка // Архіви України. – 2001. – С. 33-53.

17. Якобсон Р.О. Речевая коммуникация; Язык в отношении к другим системам коммуникации / Р.О. Якобсон // Избранные работы. – М. : Прогресс, 1985. – С. 306-330. *Модельні зразки суб'єкт-суб'єктних аспектів... Електронна періодика як складова інформаційних ресурсів...*

УДК 001.4:002.1:339

О.В. Дроздова

ТЕРМІНОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

У статті досліджено питання термінології торговельної документації, здійснено тлумачення термінів торговельної документації та проаналізовано джерела їхнього знаходження.

Ключові слова: *комерція, торгівля, документація, термінологія, комерційні документи, договір, контракт.*

E.V. Drozdova

TERMINOLOGICAL PROBLEMS ARE TRADE DOCUMENTATION

The question of terminology of trade documentation is investigated in the article, presentation and interpretation of terms of trade documentation come true with the analysis of sources of their being.

Keyword: *commerce, trade, documentation, terminology, negotiable instruments, agreement, contract.*